

תקשורת מקרבת בין מדריך - הורה

רקע

בין מדריכים והורים קיימת שותפות בתהליכי החינוך הבלתי פורמאלי, הערכי והחברתי של הילד. על כן, נדרש מהם פיתוח מיומנויות תקשורת באופן שיעורר אמון הדדי, שיתוף פעולה ושותפות בדרך.

הנחות יסוד

- ✓ לדיאלוג בין המדריך להורה, מגיעים שני השותפים עם כוונות טובות ורצון לקדם את תהליכי התפתחותו של הילד אך לעיתים משהו משתבש בדרך.
- ✓ יצירת הקשר בין ההורים למדריך ואיכות הקשר באחריות שני הצדדים. **יחד עם זאת הנעת התהליך מוטלת על מערכת החינוך.**
- ✓ הורים שחווים ביקורת ממערכת החינוך מרגישים פגועים ומתוסכלים, אולי הם מרגישים שהם עצמם נמצאים תחת ביקורת לגבי ההתנהלות שלהם מול הילד שלהם, ועוד.

מה באחריותי? ליזום שיחה ולנהל אותה במחשבה תחילה

מה בשליטתי? אין לנו שליטה על מה שיקרה אך יש לנו יכולת להשפיע!

מה המטרה שלי? שני הצדדים רוצים בטובת הילד ומתגייסים לשיתוף פעולה

כיצד אני נערך לשיחה עם הורה?

המדריך:

- בודק את מה שקרה בפעולה ממספר מקורות.
- לעיתים מגיע עם תחושת תסכול, חוסר אונים או מאבק
- באופן טבעי, עם תיוג מוקדם של הילד או של ההורה איתו הוא אמור לשוחח.
- נתון בלחץ של זמן ותחת עומסי היום ודרישות המערכת ממנו
- עייף מהתמודדויות מקבילות
- מכוון תוצאה קצרת תווך (שההפרעה תיפסק)
- מושפע מתפיסת המסוגלות שלו לקדם ולהיות משפיע

ההורה:

- תמיד מופתע מהתזמון והשיחה....
- נוטה לקבל את תיאורו של הילד כעובדתי
- במידה ובתפיסתו נגרם עוול לילד מתעורר בו הרצון והצורך להגן עליו מפני המערכת
- קיימת אפשרות של תחושת עומס והצפה רגשית בשל תלונות פרטניות של מורים והורים אחרים או אינטנסיביות של תלונות ממורה מסוים.
- מגיע לא פנוי בשל עומס בתחומי חיים אחרים
- מתקיים מפגש פנימי בין ההורה שאני לילד שבי כתלמיד.

כיצד ניתן לייצר שיתוף פעולה?

- מתן כלים לפיתוח תחושת שייכות ומעורבות לכל השותפים. תחושת שייכות יכולה לייצר שיתוף פעולה בין הגורמים ולצמצם התנגדויות.
- למידה של עקרונות לניהול דיאלוג מיטבי מדריכים-הורים (שימוש בחיזוקים, דיבור מכבד, תיאום ציפיות).

אילו כלים ניתן להשתמש אשר יסייעו לנו ביצירת תקשורת מקרבת?

1. תכנון שיחה אפקטיבית-

- א. מה המטרה?
ב. לבחור על מה מדברים כדי לא להציף
ג. במידת האפשר לבדוק עם ההורה מתי אפשר לשוחח
2. **הקשבה** - להתחיל בהתעניינות בשלומו של ההורה.
3. **אמפטיה** - הקשבה יעילה מתרחשת, כאשר המקשיבים מנסים להבין את כוונות ההורה, בלי לפרש אותם, ומטרתם: הבנה בלבד.
4. **שיתוף בקושי מתוך הבנה שיש קושי לילד "אין ילד רע"** - יש ילד שכרגע רע לו"
5. **התייעצות - התייחסות להורה כמומחה לילד שלו** ומתוך כך הקשבה להתנסויות קודמות של ההורה עם ילדו ולהצעות של ההורה.
6. **תאום ציפיות משותף** - מה הולך להיות מעכשיו...
7. **יצירת תהליך ולא מפגש חד פעמי** - קביעת שיחה נוספת אשר תתקיים גם אם הכול בסדר. בין השיחות, לא פונים שוב להורה אלא אם כן יש מקרה שלא סובל דיחוי.

8. שימוש בביטויים מקרבים:

- "בוא נראה איך בונים יחד.."
- "שנינו פה יחד לאותה מטרה - שלילד שלך יהיה טוב...."
- "כשהוא מתנהג כך אני מבין שלא טוב לו.. בוא נחשוב ביחד איך ניתן..."
- "בטח לא פשוט לך לשמוע ש..."
- "אני שומע שאתה נסער כרגע, אני חושב שכדאי שנמשיך את השיחה הזו בזמן אחר. מה דעתך?"

9. כאשר הורה מביע תוקפנות כלפינו ומשתמש באלומות מילולית:

- א. **הקשב להורה בזמן שהוא מדבר** (אם תנסה לעצור אותו זה עלול רק להגביר את הכעס), כאשר הוא מסיים את דבריו, ציין בפניו ש"אני לא אוכל לקבל דיבור בצורה כזו כלפי". במידה ואתה מעוניין שנמשיך בשיחה אבקש שנדבר בכבוד אחד לשני"
- ב. **עמוד על הגבול**, במידה וההורה לא מפסיק להשתמש בדיבור אליים ולא מכבד, הפסק את השיחה ועמוד על כך שתקיימו אותה כאשר שניכם תהיו יותר רגועים ו/או בנוכחות אדם שלישי.

המדריך איננו מחנך בחלל ריק. הוא חלק ממארג חינוכי חשוב ומשמעותי קהילתי.

בציר זה נעסוק באחד הנושאים הבווערים ביותר - מה מקומו של המדריך בתוך המרחב הקהילתי וכיצד הוא מייצר מערכת יחסים נכונה עם ההורים?

על מנת לגבש תפיסה בנושא ולקבל כלים לעבודה נכונה עם הקהילה וההורים, חשוב להבין תחילה את המאפיינים הייחודיים של המרחב ההתיישבותי – תהליכי השינוי שחלו בשני העשורים האחרונים וגם לעסוק במשבר הכללי של הסמכות ההורית בעידן זה.

המטרה שהמדריך יראה עצמו כגורם מוביל ומעצב ולא רק מגיב או נגרר אחר התמודדויות בתוך ההתרחשות ההורים והקהילתית.